

RECENZJA

w postępowaniu habilitacyjnym Pani Doktor Doroty Semków

Podstawa prawna i kryteria oceny

Recenzja dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i popularyzatorskiego dr Doroty Semków została sporządzona w ramach postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego na podstawie uchwały z dnia 19 października 2023 r. Rady Naukowej Kolegium Nauk Społecznych Uniwersytetu Rzeszowskiego powierzającej mnie na funkcję recenzenta.

Przedmiotem niniejszej recenzji zgodnie z art. 221 ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 574 ze zm., dalej p.s.w.n.) jest ocena materialnoprawnych wymogów, które musi spełnić kandydat do stopnia doktora habilitowanego, określonych w szczególności w art. 219 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy w zakresie:

Recenzja została wykonana na podstawie nadesłanej monografii oraz informacji zawartych we „Wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne” w zakresie:

a. całości dorobku naukowego Pani Dr Doroty Semków, ze szczególnym uwzględnieniem monografii stanowiącej podstawowe osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit.a p.s.w.n. pt. Prawno-kryminalistyczna i kryminologiczna problematyka nowych substancji psychoaktywnych - dopalaczy, ISBN 978-83-8277-115-2, 2023, ss. 507. Monografia została wydana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego znajdujące się na ministerialnej liście punktowanych czasopism naukowych (120 pkt. według wykazu wydawnictw MNiSW). Recenzentami wydawniczymi byli dr hab. B. Młodziejowski prof. WSFiP w Bielsku Białej i prof. dr hab. W. Pływaczewski.

b. osiągnięć naukowo-badawczych, w tym dotychczasowej działalności dydaktycznej, popularyzatorskiej, opieki naukowej i innych form aktywności Habilitantki, jak również współpracy z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi.

Ocena monografii pt. „Prawno-kryminalistyczna i kryminologiczna problematyka nowych substancji psychoaktywnych-dopalaczy”

1. Wybór tematu, określenie celów pracy i zastosowana metodologia

Wybór tematu rozprawy habilitacyjnej uznać należy za trafny. Pojawienie się w sprzedaży nowych środków psychoaktywnych w roku 2010 stało się wyzwaniem zarówno dla organów ścigania jak i wymiaru sprawiedliwości. Tym bardziej, że pierwsze nowe środki psychoaktywne nazywane potocznie dopalaczami były sprzedawane legalnie, a ich posiadanie nie było zabronione na mocy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Ich zakup był możliwy w sklepach, które otwierano w większości polskich miast. Swoista moda na ich używanie wynikała z opinii, że ich użycie nie powoduje uzależnienia w przeciwieństwie do klasycznych narkotyków. W konsekwencji ich masowego użycia dochodziło do wielu zatruć w tym również śmiertelnych. Powyższa sytuacja spowodowała, że zostało podjętych szereg działań, w tym legislacyjnych, aby ograniczyć to groźne dla zdrowia i życia obywateli zjawisko. Niestety zamknięcie ponad 1400 sklepów oferujących dopalacze i konfiskata ponad 100 000 preparatów nie przyniosła spodziewanych rezultatów. Aktualnie sprzedaż tych środków odbywa się głównie przez Internet, a liczba dostępnych środków systematycznie rośnie. Polska jest obecnie jednym z europejskich krajów, w których konfiskuje się największe ilości dopalaczy. Co warte podkreślenia środki te są nie tylko sprowadzane spoza Europy (głównie Chin i Indii), ale coraz częściej są wytwarzane w nielegalnych laboratoriach na terenie naszego kraju. Analizując zjawisko dopalaczy można zauważyć dwa przeciwstawne kierunki rozwoju. Po jednej stronie stoi nieograniczona inwencja twórców coraz to nowszych substancji psychoaktywnych, na który istnieje duży popyt szczególnie u osób poniżej 25 roku życia. Towarzyszy temu prężnie rozwijający się rynek dystrybucji zwłaszcza internetowy. Z drugiej strony należy odnotować inicjatywy o charakterze społeczno-prawnym i edukacyjnym u podstaw, którego leży ochrona zdrowia publicznego.

Reasumując należy podkreślić, że problematyka nowych substancji psychoaktywnych stanowi niezwykle atrakcyjne pole eksploracji naukowej, na co wskazują opracowania naukowe przedstawicieli różnych dziedzin nauki. Niemniej ze względu na wagę, zasięg i następstwa dla zdrowia publicznego tej problematyki zasługuje ona na stały monitoring oraz opracowanie coraz bardziej skutecznych propozycji przedsięwzięć zmierzających do jego ograniczenia. Dlatego przyjęty w tytule zakres badań odpowiada potrzebom nauki i praktyki.

Habilitantka postawiła przed sobą ambitny cel rozpoznania problemowego (prawnego, kryminalistycznego i kryminologicznego) nowych substancji psychoaktywnych ze wskazaniem zarówno tych działań, które były dotychczas podejmowane w procesie przeciwdziałania temu zjawisku, jak również tych, które powinny być uwzględnione i dostosowane do współczesnych wymogów w procesie skutecznego zapobiegania. W oparciu o cel główny zostały sformułowane cele dodatkowe, które należy ocenić pozytywnie.

W tym kontekście problem badawczy miał pozwolić na ustalenie, w jaki sposób (i czy w ogóle) współczesne regulacje prawne, a także nauka i praktyka kryminalistyki i kryminologii, zapobiegają zjawisku nowych substancji psychoaktywnych. Na tej podstawie zostały sformułowana hipoteza badawcza, że „nowe substancje psychoaktywne są jedną z grup produktów nazywanych potocznie dopalaczami i stanowią istotny problem społeczny, w którego zapobieganiu niezbędne jest równoczesne współistnienie trzech elementów: wdrożenie odpowiednich regulacji prawnych, wykorzystanie zdobyczy nauki i praktyki kryminalistyki oraz zastosowanie wiedzy z zakresu kryminologii, w tym etiologii, fenomenologii i profilaktyki kryminalnej”. Tak określony cel i hipoteza badawcza potwierdzają, że wybór tematu monografii zasługuje na aprobatę zaś podjęta problematyka ma istotne znaczenie dla rozwoju nauk prawnych oraz praktyki organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Realizując wyżej wymieniony cel Habilitantka korzystała z szeregu metod badawczych adekwatnych do wielowątkowego charakteru monografii. W pierwszej kolejności była to metoda prawno-dogmatycznej przy pomocy, której dokonano analizy źródeł prawa odnoszących się do problematyki środków psychoaktywnych. Wyniki analizy zostały uzupełnione o orzecznictwo sądów polskich. Dzięki metodzie porównawczej dokonano analizy porównawczej rozwiązań prawnych stosowanych w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Niemczech. Z kolei dzięki metodzie historycznej i prawnohistorycznej było możliwe opisanie wieloaspektowej problematyki używania substancji psychoaktywnych przez społeczeństwa na różnych kontynentach. Z kolei dzięki metodzie statystycznej można

było dokonać prezentacji szeregu danych obrazujących zjawisko dopalaczy zgromadzonych przez Policję, Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Krajowego Rejestru Karnego. Dopełnieniem stosowanych metod były badania ankietowe, studium przypadku i monitoring mediów (źródła internetowe). Dobór, celowość i przydatność zastosowanych metod należy ocenić pozytywnie. Wykorzystano je w sposób właściwy, co pozwoliło na zrealizowanie zaplanowanych badań i sformułowanie wniosków.

2. Struktura pracy, strona formalno-językowa

Struktura monografii ma charakter typowy – obejmuje 5 rozdziałów poprzedzonych wstępem, i zakończonych wnioskami z uwagami końcowymi. Struktura pracy jest logiczna i dobrze przemyślana. Kolejność rozdziałów monografii wiąże się z tytułem, celami badawczymi i umożliwia ich realizację. Każdy z nich jest poprzedzony wprowadzeniem i kończy się podsumowaniem. Habilitantka swoje rozważania ilustruje szeregiem danych przedstawionych w formie tabel, schematów, wykresów i zdjęć, które są odpowiednio opisane i wkomponowane w tekst pracy. Bibliografia obejmuje ogółem 445 pozycji i obejmuje wszystkie najważniejsze pozycje krajowe związane z tematyką pracy w tym w języku angielskim. Wykorzystanie źródeł należy uznać za satysfakcjonujące. Źródła internetowe obejmują ogółem 134, a w pozycji Inne źródła obejmują wykaz kolejnych 67 stron internetowych.

Praca jest zredagowana starannie, od strony poprawności językowej nie budzi również zastrzeżeń.

3. Ocena merytoryczna

Rozdział I pt. „Substancje psychoaktywne, narkotyki, dopalacze” obszernie prezentuje wykorzystanie substancji odurzających przez różne społeczeństwa na przestrzeni wieków. W kolejnym podrozdziale Habilitantka analizuje współczesne pojmowanie substancji psychoaktywnych, narkotyków i dopalaczy wskazując na problemy definicyjne tych pojęć. W związku z powyższym została sformułowana propozycja rozstrzygnięć terminologicznych w odniesieniu do dopalaczy. Następnie analizie poddano problem dopalaczy, jako zjawiska społecznego i kryminologicznego jak również przyczyny popularności tych środków oraz skutków ich zażywania. Powyższe rozważania są ilustrowane wykresami i tabelami dotyczącymi zatruc z podziałem na województwa, wiek i płeć.

Rozdział II pt. „Modele prawne w zakresie dopalaczy w Polsce i innych krajach” koncentruje się na analizie przepisów obowiązujących w Stanach Zjednoczony Ameryki Północnej, Wielkiej Brytanii, Niemczech i Polski. Każdy z tych systemów został opisany w osobnym podrozdziale. Za punkt wyjścia do tych rozważań należy wziąć pod uwagę dosyć oczywisty fakt, że prawo karne ma ograniczoną zdolność do rozwiązywania problemów społecznych. Z drugiej strony polityka prohibicji jest w praktyce jedynym sposobem społecznej reakcji na problemy stwarzane przez narkotyki. Takie podejście jest stosowane przez wszystkie kraje świata zarówno w ich prawie wewnętrznym, jak również prawie międzynarodowym. (K. Krajewski, Sens i bezsens prohibicji. Prawo karne wobec narkotyków i narkomanii, Zakamycze 2001). Dodatkową okolicznością, która ma wpływ na poszukiwanie nowych rozwiązań prawnych jest lawinowo rosnąca liczba nowych substancji psychoaktywnych zagrażających życiu i zdrowiu ludzi. Klasyczne podejście w postaci prawa indywidualnego okazało się nieskuteczne. Należy też zauważyć, że opóźnione reakcje państwa na nowe zjawiska występujące na rynku narkotykowym w istotny sposób przyczyniły się jego rozwoju, W tym kontekście interesujące są rozważania na temat podejmowanych działań w ramach krajowych systemów prawnych, które mają celu przeciwdziałanie tym negatywnym zjawiskom. Analiza systemu analogowego, generycznego i blankietowego, których podstawowym celem jest ograniczenie konsumpcji tych środków. Na podstawie tej analizy wykazano różnice w definiowaniu nowych substancji psychoaktywnych oraz w sankcjach prawnych przewidzianych w ustawodawstwie poszczególnych państw. Należy zgodzić z opinią, że żaden z tych modeli w istotny sposób nie wpłynął zarówno na wytwarzanie jak i konsumpcję narkotyków w tym nowych środków psychoaktywnych. Chyba jedynym rozwiązaniem jest systematyczne uzupełnianie wykazu substancji psychoaktywnych podlegających kontroli. Podsumowaniem tej części pracy są wnioski, które dotyczą usprawnienia modelu prawnego w zakresie odnoszącego się do nowych substancji psychoaktywnych w Polsce. Bardzo celny jest postulat usprawnienia monitoringu skali zjawiska, co przyspieszy działania w sferze legislacyjnej.

Rozdział III pt. „*Modus operandi* sprawców czynów przestępnych korespondujących ze zjawiskiem dopalaczy” obejmuje problematykę produkcji dopalaczy i dystrybucji dopalaczy na rynku. Habilitantka porusza interesujące zagadnienie wytwarzania potrzeb używania dopalaczy przez odbiorców, na co ma wpływ ma zarówno dostępność, cena jak również szeroki asortyment tych środków. Istnieją, zatem podstawy uznać, że zamknięcie sklepów internetowych z dopalaczami nie ograniczyło podaży, gdyż dominującą formą handlu jest Internet, co zapewnia kupującemu anonimowość. Warto też podkreślić, co znajduje swój

wyraz w recenzowanej pracy, że handel dopalaczami opiera się na elementach strategii marketingowych. Świadczą o tym takie okoliczności jak stosowanie kolorowych opakowań, łatwymi do zapamiętania nazwami, które dodatkowo sugerują, że są produkty nieszkodliwe. Często też reklamuje się te produkty, jako kolekcjonerki. Nie bez znaczenia dla skali popytu na te produkty może być również niższa cena niż tzw. klasycznych narkotyków.

Rozdział IV pt. „Działania śledcze i orzecznictwo w sprawach dotyczących nowych substancji psychoaktywnych” jest najobszerniejszym rozdziałem w monografii (145 str.) i obejmuje przegląd szerokiego spektrum działań operacyjno- rozpoznawczych i procesowych podejmowanych przez organy ścigania. Katalog tych czynności obejmuje zarówno problematykę pozyskania informacji o przestępstwie, czynności na miejscu zdarzenia, jak czynności z udziałem świadków i podejrzanych. W osobnym podrozdziałach analizowana jest problematyka ekspertyz kryminalistycznych oraz orzecznictwa na podstawie wybranych przypadków. Na bazie rozdziału siódmego ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii Habilitantka dokonała zestawienia danych liczbowych dotyczących skazanych prawomocnymi wyrokami za przestępstwa dotyczące nowych środków psychoaktywnych. Z prezentowanych danych wynika, że wyroki zapadły głównie w oparciu o art. 62 ust. 1, ust.2 i ust.3. Uzupełnieniem prezentowanych danych są wybrane fragmenty sentencji wyroków z sądów rejonowych i jednego sądu okręgowego.

W ostatnim V rozdziale pt. „Zapobiegawcze aspekty działań w zakresie dopalaczy” przedstawiono charakterystykę działań o charakterze zapobiegawczym w zakresie zjawiska dopalaczy. Habilitantka wyróżnia jako zapobiegawcze dwa niezależne działania tj. prewencję i profilaktykę. Prewencja odnosi się do ograniczenia negatywnych zjawisk, które już występują, a profilaktyka zespół działań, które mają zapobiec wystąpieniu negatywnych zjawisk w życiu społecznym. Powyższa problematyka została omówiona z perspektywy kryminalistyczno-kryminologicznej, wskazując na zróżnicowane przedsięwzięcia podejmowane na przestrzeni lat. Prewencyjne działania organów ścigania zostały zilustrowane wykresami odnoszącymi się do działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Pozytywnie należy odnieść się do informacji dotyczących aktywności instytucji państwowych oraz organizacji społecznych realizujących programy profilaktyczne, których adresatem jest szerokie grono odbiorców, nie tylko młodzież i rodzice ale również nauczyciele i terapeuci. Należy zgodzić się z wnioskiem zawartym w podsumowaniu tego rozdziału, że mechanizmy natury prawnej mogą ograniczyć zjawisko produkcji, dystrybucji i używania dopalaczy w społeczeństwie, ale to nie zlikwiduje problemu. W związku tym działania represyjne państwa powinny być wspierane działaniami edukacyjnymi.

Pracę zamykają wnioski i uwagi końcowe, w których habilitantka dokonała zestawienia najważniejszych konkluzji wynikających z rozważań zawartych w poszczególnych rozdziałach monografii. Część z tych konkluzji ma charakter postulatów *de lege lata* i *de lege ferenda*.

Mam również kilka uwag w stosunku do recenzowanej monografii. Punktem wyjścia do rozważań na temat dopalaczy jest treść rozdziału I, którego celem było wprowadzenie siatki pojęciowej dotyczącej substancji psychoaktywnych, narkotyków i dopalaczy. W mojej ocenie przyjęty przez Habilitantkę schemat prezentacji tych pojęć jest mało przejrzysty. Należy podkreślić, że ustalenie czytelnego schematu pojęciowego nie jest proste biorąc pod uwagę mnogość środków psychoaktywnych i ich klasyfikacji, Mając powyższe na uwadze, według mnie, kluczem do wyjaśnienia tych pojęć powinny być definicje ustawowe oraz terminologia wypracowana na gruncie toksykologii sądowej zgodnie, z którą pojęciem bazowym są środki psychoaktywne. Kolejne podziały tych środków uwzględniają między pochodzenie, surowce z jakich są wytwarzane, budowy chemicznej, efektów fizycznych i psychicznych jakie wywołują, siły uzależnienia oraz statusu prawnego Środki psychoaktywne można również podzielić na środki odurzające i uspakajające, pobudzające oraz halucynogenne (P. Adamowicz, Klasyfikacja środków psychoaktywnych, Medycyna sądowa, wyd. PZWL, 2020, tom II str. 201). Zrezygnowałbym również z notorycznego używania słowa „dopalacze” biorąc pod uwagę, że jest to pojęcie potoczne, które po 2018 roku nie powinno być używane (opinia W. Krawczyk str.68). Z redakcyjnego punktu widzenia uważam, że tytuły podrozdziałów 2 i 3 powinny odnosić się do środków psychoaktywnych bez detalizowania na narkotyki i dopalacze. Natomiast podrozdział 5 pt. „Dopalacze, jako zjawisko społeczne i kryminologiczne” oraz podrozdział 6 „Przyczyny popularności i skutki zażywania dopalaczy” z uwagi na treści w nich zawarte powinny znaleźć się w rozdziale III, w którym poruszana jest tematyka kryminologiczna.

W mojej ocenie dyskusyjna jest koncepcja rozdziału III, który w zamierzeniu Habilitantki miał się odnosić do *Modus operandi* sprawców czynów przestępnych związanych ze zjawiskiem dopalaczy. Natomiast z tytułów i treści kolejnych podrozdziałów wynika, że opisane są kwestie ogólne z pogranicza etiologii i fenomologii kryminologicznej. W mojej ocenie nie można mówić o jednym typie *modus operandi* w tego typu przestępstwach. W tym kontekście uważam, że definicja *modus operandi* wymaga zredefiniowania biorąc pod uwagę charakterystykę działania grupy sprawców, które wymagają od nich, często niekonwencjonalnych sposobów działania przestępczego.

Z kolei w rozdziale IV znajduje zbyt dużo treści o charakterze podstawowym gdzie zgodnie z tytułem rozdziału należy oczekiwać konkretnych informacji o działaniach organów ścigania

sprawach dotyczących nowych substancji psychoaktywnych. Doceniając walor edukacyjny tego rozdziału uważam, że zyskałby na wartości po uzupełnieniu informacjami ze spraw zakończonych prawomocnymi wyrokami. Dzięki temu możliwe byłoby poznanie specyficznych elementów czynności operacyjno-rozpoznawczych i procesowych w tego typu sprawach. Szczególnie interesujące byłoby poznanie problematyki zwalczania sprzedaży tych środków przez Internet. Tym bardziej, że wielokrotnie podkreślano w monografii, że jest to główny kanał dystrybucji nowych środków psychoaktywnych. Powyższa uwaga nie umniejsza walorów prezentowanych treści tego rozdziału.

Ostatnia uwaga dotyczy rozdziału V, w którym wartością dodaną mógłby być komentarz Habilitantki dotyczący postulatu odstąpienia od modelu represyjnego na rzecz modelu permissywno-leczniczego, który obowiązuje w Holandii. W tym kontekście interesujące mogły być rozważania czy odstąpienie od karalności posiadanie nieznacznej ilości narkotyków na własny użytek i legalizacja tzw. narkotyków „miękkich” będzie miało wpływ na ograniczenie konsumpcji środków psychoaktywnych w tym również nowych środków psychoaktywnych.

Podsumowując, należy stwierdzić, że opracowanie poświęcone problematyce nowych substancji psychoaktywnych, pomimo sformułowanych uwag, zasługuje na pozytywną ocenę. W związku z powyższym uważam, że praca ta spełnia wymogi określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.) spełniając wymóg istotnego wkładu w rozwój dziedziny: nauki społeczne, dyscyplina: nauki prawne.

Ocena pozostałego dorobku naukowego

Na podstawie przedstawionej przez Habilitantkę dokumentacji należy stwierdzić, iż poza wskazaną wyżej monografią, stanowiącą osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.) na osiągnięcia naukowe składają się: 15 artykułów opublikowanych w recenzowanych czasopismach naukowych oraz 23 rozdziałów w monografiach. Dorobek obejmuje również prace przed uzyskaniem stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie historii (2011 r.). Na dorobek publikacyjny składa się również redakcja naukowa 3 monografii w jedną samodzielną i dwie we współautorstwie. Zestawienie wyżej wymienionych danych liczbowych znajduje się na stronie 103 wniosku.

Zainteresowania naukowe Habilitantki, znajdujące odzwierciedlenie w przedstawionym do oceny dorobku, są ściśle związane z naukami penalnymi. Obejmują one 4 główne nurty, a mianowicie:

1. prawnokryminalistyczna i kryminologiczna problematyka przestępczości przeciwko wiarygodności dokumentów,
2. prawna, kryminalistyczna i kryminologiczna problematyka negatywnych zjawisk społecznych,
3. kryminologiczno-kryminalistyczne i prawne aspekty zamachów na dyplomatów i placówki dyplomatyczne,
4. kryminalistyka i jej rola w nowoczesnym procesie badawczym i dydaktycznym.

W odniesieniu do pierwszego ze wskazanych obszarów badawczych podkreślić należy, że Habilitantka w swoich pracach odnosi się przede wszystkim do analizy rozwiązań skatalogowanych w rozdziale XXXIV Kodeksu karnego akcentując potrzebę zwiększenia skuteczności wykrywalności fałszerstw dokumentów i sprawców tego typu czynów a także zwiększenia efektywności działań zapobiegawczych. Na uwagę zasługuje praca *Falsz materialny dokumentu. Aspekty prawne i kryminalistyczne*, która zawiera analizę przepisów art. 270 § 1 kk., w której położono nacisk na przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów stanowiących istotne narzędzie służące popełnianiu wielu innych przestępstw. Kontynuacją rozważań w zakresie ochrony wiarygodności dokumentów jest artykuł *The scope of legal protection of documents and the security system of public documents in the Polish legal regulations, w którym* dokonano analizy związków pomiędzy przestępstwami przeciwko wiarygodności dokumentów a systemem bezpieczeństwa dokumentów oraz wpływem na ochronę interesów państwa, jego obywateli, porządku prawnego i systemu finansowego.

W zakresie drugiego nurtu badawczego dotyczącym szeroko rozumianych negatywnych zjawisk społecznych Habilitantka skoncentrowała się na problematyce przestępczości narkotykowej, handlu ludzkimi i zamachom samobójczym. Szczególną uwagę należy w tym kontekście zwrócić na opracowania dotyczące przestępczości narkotykowej gdzie dokonano między innymi analizy związków między narkomania a czynami przestępczymi. W tym kontekście interesujące są rozważania zawarte w artykule pt. *New psychoactive substances. The phenomenon development and the institutional and legal mechanism for its prevention*”, w którym Habilitantka stawia rozwija tezę, że przyczyną rozwoju nowych substancji psychoaktywnych jest słabość obowiązujących w przedmiotowym zakresie regulacji prawnych, zarówno tych o charakterze krajowym, jak również międzynarodowym. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest duża nośność kryminogenna tego zjawiska W związku

z powyższym w procesie skutecznej walki z przestępczością narkotykową istotne znaczenie mają nie tylko czynności wykrywcze, ale przede wszystkim działania profilaktyczne.

Trzeci nurt badawczy obejmuje różne zagadnienia związane z problematyką bezpieczeństwa dyplomatów i placówek dyplomatycznych. Na bazie opisanych przypadków zamachów terrorystycznych Habilitantka wskazuje na wieloaspektowość tego zjawiska, w którym obserwuje się pogłębiający się proces wiktylizacji środowiska dyplomatów. Biorąc pod uwagę powszechność zamachów terrorystycznych sensownym postulatem jest podejmowanie działań prewencyjnych zarówno w wymiarze krajowym jak również międzynarodowym.

Czwarty nurt zainteresowań naukowych koncentruje się na prezentowaniu różnorodnych form edukacyjnych nauki kryminalistyki, w tym edukacji o charakterze praktycznym. Na przykład w artykule, *Nowoczesny proces dydaktyczny warunkiem prawidłowego wykorzystania kryminalistyki w postępowaniu procesowym* we współautorstwie z M. Gocem scharakteryzowano możliwości wykorzystania programów wspomagających ekspertyzę pisma ręcznego w zajęciach dydaktycznych.

Zgodnie z oświadczeniem Habilitantki łączna wartość punktów według MEiN wynosi 1587,5. Liczba cytowani w bazie Scopus, bez autocytowań wynosi 1, a indeks Hirscha liczonych bez autocytowań (baza Publish or Perish) wynosi również 1.

Dr Dorota Semków prezentowała wyniki swoich badań także podczas konferencji naukowych. Według danych zawartych w pkt. 4,2.4 wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego - po uzyskaniu stopnia doktora uczestniczyła w 21 krajowych konferencjach naukowych, na których w większości wygłosiła referaty swojego autorstwa. Należy zauważyć znikomą aktywność na forum międzynarodowym. Habilitantka brała udział tylko w jednej konferencji zagranicznej (poster, Bratysława, 2021). Habilitantka była członkiem 8 komitetów naukowych oraz brała również udział w organizowaniu pięciu konferencji naukowych.

Podsumowując ocenę pozostałych osiągnięć naukowych należy stwierdzić, że dorobek ten jest wartościowy pod względem merytorycznym. Habilitantka często porusza zagadnienia wymagające specjalistycznej i praktycznej wiedzy. Umiejętnie łączy ze sobą problematykę karno-materialną kryminologiczną i kryminalistyczną. Waga poruszanych zagadnień oraz poziom prowadzonych wywodów świadczy o tym, że także w tym zakresie dr Dorota Semków spełnia wymagania stawiane osobom ubiegającym się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego.

Ocena pozostałych obszarów aktywności

W dołączonej do wniosku dokumentacji jest zawarta godna podkreślenia ilość informacji o innych formach aktywności Habilitantki zarówno w obszarze dorobku dydaktycznego, projektów badawczych jak i działań organizacyjnych.

Habilitantka prowadzi zajęcia dydaktyczne z kryminologii i kryminalistyki, które realizuje na kierunku Prawo oraz Bezpieczeństwo Wewnętrzne realizowanych w Instytucie Nauk Prawnych Uniwersytetu Rzeszowskiego. Również w ramach programu Erasmus+ prowadzi wykłady i ćwiczenia w języku angielskim z następujących przedmiotów: Criminalistics, Criminology oraz Logic for Lawyers. W ramach tego programu Habilitantka prowadziła również zajęcia na 4 zagranicznych uniwersytetach (Walencja, Lizbona, Rzym i Bari).

W ramach prowadzonej działalności dydaktycznej była promotorem 89 prac magisterskich i 23 prac licencjackich. Jest opiekunem Koła Naukowego Kryminologii, Kryminalistyki i Medycyny Sądowej.

Na pozytywną ocenę zasługuje aktywność w projektach badawczych (6 zrealizowanych i jednym w toku realizacji) finansowanych między innymi przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Unię Europejską. W dwóch projektach Habilitantka pełniła funkcję kierownika.

Habilitantka odbyła dwa staże naukowe w Instytucie Kryminalistyki Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego oraz w Centrum Nauk Sądowych Uniwersytetu Warszawskiego.

Od 2019 roku Habilitantka pełni funkcję zastępcy redaktora naczelnego czasopisma *Ius et Administratio* wydawanego przez Uniwersytet Rzeszowski. Jest również recenzentką artykułów publikowanych między innymi w *Problemach Współczesnej Kryminalistyki* i *Studia Iuridica Lublinensia*.

Habilitantka prowadzi aktywną działalność popularyzującą naukę zarówno na terenie macierzystej Uczelni jak i uczestnicząc w wydarzeniach organizowanych między innymi przez Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne. Na uwagę zasługuje działania na rzecz organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości biorąc udział w wykonywaniu ekspertyz sądowych z zakresu badań pisma ręcznego i podpisów oraz z zakresu badań dokumentów.

Na uwagę zasługują również funkcje pełnione przez Habilitantkę w strukturach macierzystej Uczelni. Wśród nich należy wymienić funkcję pełnomocnika prorektora Kolegium Nauk Społecznych ds. Organizacji i Współpracy z Zagranicą i ds. Równego Traktowania oraz członka Rady Instytutu Nauk Prawnych Kolegium Nauk Społecznych

Uniwersytetu Rzeszowskiego. Habilitantka jest również odpowiedzialna za kontakty z Polskim Towarzystwem Kryminalistycznym, Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym Komendy Głównej Policji, Podkarpacką Siecią Laboratoriów Badawczych i Wzorcujących oraz Naczelna Radą Adwokacką.

Wnioski końcowe

Przedstawiona powyżej analiza i ocena osiągnięć naukowych, dydaktycznych oraz popularyzatorskich dr Doroty Semków pozwala stwierdzić, że osiągnięcia Habilitantki wykazują cechy istotnej aktywności i stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny prawo. W mojej ocenie zostały spełnione wszystkie kryteria, o których mowa w art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W związku z powyższym wnioskuję o dopuszczenie dr. Doroty Semków do dalszych stadiów postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.